

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๘

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ความเห็น

นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารโดยดำรงตำแหน่งประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๖ ความมั่นคงแห่งชาติ หมายความว่า ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยมีกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามภารกิจความมั่นคงแห่งชาติ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับนโยบาย ระดับกลาง และระดับพื้นที่ปฏิบัติตามภารกิจ ทั้งนี้ บุคคลผู้ทำหน้าที่ กำหนดนโยบายจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

ประการแรก ความมั่นคงทางด้านพื้นฐานทางกายภาพทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประชาชนได้รับความปกป้องคุ้มครองจากภัยคุกคามภายนอกประเทศและมีความปลอดภัย ในที่อยู่อาศัยและชุมชนในพื้นที่

ประการที่สอง ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจสังคม กล่าวคือ ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองเพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐานและได้รับความเป็นธรรมในสังคม

ประการสุดท้าย ความมั่นคงทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ ประชาชนทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศในประชาคมโลกมีความพอใจ เชื่อมั่น และศรัทธาบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำประเทศ ที่มีภาวะผู้นำสูง

คุณธรรม (Moral) และจริยธรรม (Ethics) เป็นคุณค่าสูงสุดของมนุษย์ในการยึดถือปฏิบัติ โดยทั้งคุณธรรมและจริยธรรมอาจใช้ควบคู่กันแต่มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี โดยมีปัจจัยชี้วัดว่าบุคคลใดมีคุณธรรมมากน้อยเพียงใดต้องพิจารณาว่าบุคคลนั้นมีอุปนิสัยและประพฤติตนอย่างไร บุคคลนั้นดำรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใด บุคคลนั้นเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและต่อสังคมอย่างไร และบุคคลนั้นเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด ส่วนจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ โดยเป็นอุดมการณ์หรือมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ที่เป็นจุดมุ่งหมายเพื่อความดีสูงสุด กรณีต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีประมวลจริยธรรมของรัฐบาล ค.ศ. ๑๙๕๘ (Code of Ethics for Government Service) หรือประเทศสหราชอาณาจักร มีประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา ค.ศ. ๑๙๙๕ (The Code of Conduct for Members of Parliament) หรือประเทศสาธารณรัฐลิทัวเนีย มีประมวลจริยธรรมของนักการเมืองแห่งรัฐ ประเทศสาธารณรัฐลิทัวเนีย ค.ศ. ๒๐๐๖ (The Code of Conduct for State Politicians, Republic of Lithuania) เป็นต้น สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติรับรองเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ในมาตรา ๗๗ บัญญัติว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่” ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ในหมวด ๑๓ มาตรา ๒๗๙ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ เมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

มาตรา ๑๖๐ รัฐมนตรีต้อง

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- (๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

(๗) ไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด หรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๘) ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง

มาตรา ๑๖๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ในกรณีที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนที่จะถวายสัตย์ปฏิญาณ ให้คณะรัฐมนตรีนั้นดำเนินการตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสองได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๘ (๑) พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมดังกล่าว

มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) สภาผู้แทนราษฎรมิมติไม่ไว้วางใจ
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐
- (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗
- (๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๒๖ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

มาตรา ๒๒๖/๑ ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้น

จะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (๒) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (๓) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (๔) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

๓. มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑

หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

หมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

ข้อ ๑๘ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติดีกกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติ หรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ในการปฏิบัติหน้าที่

หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป

ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ

ข้อเท็จจริงจากคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ข้อมูลจากการไต่สวนและเอกสาร ประกอบ วิเคราะห์ตามประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภา รวมจำนวน ๓๖ คน ยื่นคำร้อง ขอให้ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ โดยสมาชิกวุฒิสภา รวมจำนวน ๓๖ คน ดังกล่าว โดยได้ถูกตรวจสอบลายมือชื่อ ถูกต้องแล้วตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ลับ ที่ สว ๐๐๑๒/๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ และเป็นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของความเป็นรัฐมนตรี ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นคนละกรณีของการยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ ประกอบกับพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๗ (๑) ที่บัญญัติ มิให้ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องเกี่ยวกับ “การกระทำของรัฐบาล (Act of Government)”

ประเด็นที่ ๒ ผู้ร้องยื่นคำร้องโดยมีคลิปเสียงเป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญได้ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักสำคัญของคดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลจะมีชื่อเรียก แตกต่างกันตามลักษณะและประเภทของศาล เช่น คดีรัฐธรรมนูญ คดีปกครอง คดีแพ่งและ คดีอาญา เป็นต้น หากเปรียบเทียบกันระหว่างคดีรัฐธรรมนูญและคดีอาญา จะมีลักษณะเหมือนกัน

และแตกต่างกัน กล่าวคือ คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เรียกว่า คดีรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคแรก บัญญัติว่า “การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ...” แต่กรณีคดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของศาลอาญา เรียกว่า คดีอาญา โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน” แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นคดีรัฐธรรมนูญหรือคดีอาญาล้วนมีข้อยกเว้นในการรับฟังพยานหลักฐานด้วยกันทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่คดีอาญาโจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยอันสมเหตุสมผล (Beyond a Reasonable Doubt) ว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษได้และศาลยังมีอำนาจดุลยพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจนำคลิปเสียงที่ผู้ร้องยื่นเป็นพยานหลักฐานประกอบคำร้องมาพิจารณาวินิจฉัยได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่ ๓ ข้อความตามคลิปเสียงที่ผู้ร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่พิจารณาแล้วเห็นว่า คลิปเสียงที่ผู้ร้องยื่นประกอบคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ๓ คลิป คือ

๑. คลิปเสียงสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรานซิส ความยาว ๑๗.๐๖ นาที
๒. คลิปภาพและเสียงผู้ถูกร้องแถลงข่าวชี้แจงกรณีคลิปเสียงสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระสันตะปาปา ฟรานซิส ความยาว ๙.๔๔ นาที
๓. คลิปภาพและเสียงผู้ถูกร้องตอบคำถามผู้สื่อข่าวและรายงานข่าวรายการทันข่าวค่ำเนชั่นทีวี ความยาว ๖.๒๔ นาที

คลิปเสียงดังกล่าวผู้ร้องได้เซ็นชื่อรับรองเอกสารประกอบที่แปลการสนทนาเป็นภาษาไทยทุกแผ่น ดังปรากฏตามเอกสารแนบท้ายคำร้อง หมายเลข ๑ ที่ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกอบกับคลิปเสียงได้ถูกถอดความ

โดยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผู้รับผิดชอบสำนวนเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องตรงกันด้วย นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องยังยืนยันยอมรับว่า คลิปเสียงสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จจสุน เช่น เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นคลิปจริงที่ประกอบด้วยบุคคลสนทนาในลักษณะ การสนทนาทางโทรศัพท์ร่วม (Conference Call) และเนื้อหาสนทนา ดังปรากฏตามพยานหลักฐาน ดังนี้

๑. คลิปภาพและเสียงผู้ถูกร้องแถลงข่าวชี้แจงกรณีคลิปเสียงสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จจสุน เช่น ความว่า “ผู้ถูกร้อง : เป็นคลิปจริงที่คุยกันเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว”

๒. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ หน้า ๗ ความว่า “เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ ด้วยเหตุความไม่พอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าพเจ้า ทำให้ ฝ่ายกัมพูชาปล่อยคลิปการสนทนาระหว่างข้าพเจ้ากับสมเด็จจสุน เช่น เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ข้าพเจ้าจึงต้องแถลงการณ์เพื่อขอโทษประชาชนและได้โทรศัพท์ไปอธิบายข้อเท็จจริง และกล่าวคำขอโทษต่อแม่ทัพภาคที่ ๒...”

๓. เอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ หน้า ๒ - ๓ ความว่า “วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เวลาประมาณ ๑๔.๑๐ น. นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงข่าวต่อสื่อมวลชนที่ทำเนียบรัฐบาล หลังจากมีคลิปเสียงที่ถูกระบุว่า เป็นการสนทนา ระหว่างนายกรัฐมนตรีกับสมเด็จจสุน เช่น ผ่านล่ามผู้ชายถูกเผยแพร่ในโซเชียลมีเดียจำนวนมาก นางสาวแพทองธาร ชินวัตร ยอมรับว่าเป็นคลิปเสียงของตนคุยกับสมเด็จจสุน เช่น จริง”

ดังนั้น ข้อความตามคลิปเสียงที่ผู้ร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบด้วยกฎหมายตามข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ ๔ ผู้ถูกร้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ หรือมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักสำคัญประกอบด้วย ดังนี้

๑. สถานะของคู่สนทนาหลัก ประกอบด้วย นางสาวแพทองธาร ชินวัตร และสมเด็จจสุน เช่น โดยมีนายฮวด เป็นผู้แปล ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ กล่าวคือ

๑.๑ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หมายถึง หัวหน้าคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หมายถึง คณะบุคคลที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคนประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตาม หลักความรับผิดชอบร่วมกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘

วรรคหนึ่ง นอกจากนั้น ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง ดังนั้น ตำแหน่งของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร จึงเป็นตำแหน่งประมุขของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดิน

๑.๒ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ ทรงดำรงตำแหน่งประธาณวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาซึ่งไม่ได้ อยู่ในสถานะหรือดำรงตำแหน่งผู้นำของรัฐบาลกัมพูชา แต่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญทางการเมืองของกัมพูชา ตำแหน่งดังกล่าวมาจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ หน้า ๙ และหน้า ๑๔ ตามลำดับ ดังนั้น ตำแหน่งของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี จึงเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทสำคัญมาก ในทางการเมืองของราชอาณาจักรกัมพูชา

๒. เนื้อหาสาระสำคัญของการสนทนา ประกอบด้วย ถ้อยคำว่า “อยากได้อะไรก็ให้ท่านบอก มาได้เลยคะ เตี่ยวจะจัดการให้” และถ้อยคำว่า “แม่ทัพภาคที่ ๒ (พลโท บุญสิน พาดกลาง) ว่าเป็น ผีตรงข้าม” ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับและชี้แจงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ หน้า ๑๒ โดยอ้างเหตุผลหลักการสำคัญของการเจรจาเชิงผลประโยชน์ (Principled Negotiation) และเทคนิคการเจรจาที่แบ่งแยกปัญหาออกจากตัวบุคคล เห็นว่า พฤติการณ์ของนายกรัฐมนตรีนายประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ของบุคคลโดยสถานะของผู้ถูกร้องเป็นประมุขของฝ่ายบริหารและเป็นผู้แทนของประเทศไทย การกระทำ ของผู้ถูกร้องไม่ว่าทำแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตามย่อมมีผลผูกพันกับประเทศไทยทุกประการ เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นประมุขของฝ่ายบริหารตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญและเป็นผู้แทนของประเทศไทย ในการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนพฤติการณ์ถือเป็นความผิดหรือไม่ ต้องพิจารณาขณะการสนทนาว่า ผู้ถูกร้องรู้สำนึกและจงใจพูดหรือไม่ ควบคุมคำพูดตนเองได้หรือไม่ โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าผู้ถูกร้องอยู่เพียงลำพังมีลักษณะการสนทนาทางโทรศัพท์ร่วมยอมแสดงว่าผู้ถูกร้อง รู้สำนึกและจงใจพูดอย่างแท้จริง การที่ผู้ถูกร้องพูดว่า “อยากได้อะไรก็ให้ท่านบอกมาได้เลยคะ เตี่ยวจะจัดการให้” เป็นการสนทนากับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ผู้มีบทบาทสำคัญ ทางการเมืองของกัมพูชาโดยเป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่าราชอาณาจักรกัมพูชาในปัจจุบันถือว่าเป็น ประเทศที่เป็นฝ่ายตรงข้ามและกำลังมีข้อพิพาทกับราชอาณาจักรไทย เช่น สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ประกาศว่า จะนำข้อพิพาทพรมแดนไปขึ้นศาลโลก โดยการประกาศเช่นนี้เกิดขึ้นก่อนการสนทนาในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นต้น ผลจากถ้อยคำดังกล่าวได้ส่งผลเสียหายต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน นอกจากนั้น การที่ผู้ถูกร้องพูดว่า

“แม่ทัพภาคที่ ๒ (พลโท บุญสิน พาดกลาง) ว่าเป็นฝั่งตรงข้าม” ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องจงใจบอกสมเด็จฯ เช่น ว่ารัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยอยู่ฝั่งตรงข้ามกับทหารซึ่งเป็นหน่วยงานความมั่นคงของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ผลจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ไม่ถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

๓. นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีเจตนาเล็งข้อเสนอของหน่วยงานความมั่นคงหรือไม่ โดยข้อเท็จจริง ดังนี้

๓.๑ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ สภาความมั่นคงแห่งชาติประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ และมีมติด้านชายแดน คือ ให้กองทัพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาใช้อำนาจตามกฎหมายในการควบคุมจุดผ่านแดนให้สอดคล้องกับสถานการณ์และแนวนโยบายของรัฐบาล โดยพิจารณาจากเขาไปหาหนักและเท่าที่จำเป็น

๓.๒ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ กองบัญชาการกองทัพไทยได้มีคำสั่งควบคุมการเปิดปิดจุดผ่านแดนทุกประเภทตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา

๓.๓ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ กองบัญชาการกองทัพไทย มีหนังสือด่วนที่สุดที่ กท ๐๓๐๐/๘๕๐ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ เสนอสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติให้นำข้อเสนอเข้าที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยเร่งด่วน ประกอบด้วย แจ้งให้ฝ่ายกัมพูชาเร่งรัดปราบปรามผู้ก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการค้ำมนุษย์ในทุกพื้นที่ทันที จับกุมและบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิดรวมถึงผู้สนับสนุนทั้งหมดและยกระดับมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เช่น การตัดกระแสไฟฟ้า การระงับสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ส่งเข้าไปในพื้นที่ที่เป็นบ่อนการพนันและสแกมเมอร์ การควบคุมสินค้าและยุทธโปกรณ์ที่อาจจะนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยีและอาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ โดยนายฉัตรชัย บางชวด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ให้ถ้อยคำต่อศาลว่า มีหนังสือจากกองบัญชาการกองทัพไทยเสนอมานำมาขอให้มีการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อพิจารณาดัดกระแสไฟฟ้า ตัดสัญญาณอินเทอร์เน็ตกัมพูชาเพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติรวมถึงการปราบปรามผู้ก่อการร้ายทางเทคโนโลยีและการค้ำมนุษย์ และนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รับทราบข้อเสนอของกองบัญชาการกองทัพไทยดังกล่าวตามเอกสารคำถอดเทปการไต่สวนพยานบุคคลเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

๓.๔ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เรียกประชุมฝ่ายความมั่นคงกลุ่มเล็ก และตั้งทีมไทยแลนด์ตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ หน้า ๖ - ๗ แทนที่นายกรัฐมนตรีจะเรียกประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในฐานะเป็นประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติที่มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๖ และมาตรา ๗ แม้นายกรัฐมนตรี จะมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่แทนก็ตามแต่นายกรัฐมนตรียังคงมีอำนาจสั่งการได้ และยังคงรับผิดชอบด้วยตามหลักกฎหมายปกครอง

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรีและสมเด็จจสุน เซน ได้สนทนากันในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีลักษณะเป็นการเจรจาเกี่ยวกับความมั่นคง ด้านชายแดนระหว่างไทยและกัมพูชาแล้ว นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จึงไม่สั่งการ ให้มีการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคง แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามข้อเสนอของกองบัญชาการกองทัพไทยโดยด่วน แต่ในทางตรงกันข้าม นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เรียกประชุมฝ่ายความมั่นคงชุดเล็กแทน เนื่องจาก ได้มีข้อเสนอให้กับสมเด็จจสุน เซน ในการสนทนาแล้ว

เมื่อประมวลข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายทั้ง ๔ ประเด็นดังกล่าวแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ มีเจตนารมณ์สำคัญเกี่ยวกับมาตรฐาน ทางจริยธรรมโดยบัญญัติให้มาตรฐานทางจริยธรรมต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและ ผลประโยชน์ของชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๐ มีเจตนารมณ์สำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีโดยรัฐมนตรีต้อง (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และ (๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ข้อเท็จจริงนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่มีสถานะเป็นประมุขของฝ่ายบริหารและผู้แทนของรัฐไทยในการบริหารราชการแผ่นดินสนทนากับ สมเด็จจสุน เซน ที่มีสถานะเป็นประธานวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาโดยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ทางการเมืองของกัมพูชา พฤติการณ์การสนทนาของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี จะเป็นการกระทำไม่ว่าทำแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม ย่อมมีผลต่อรัฐไทยทุกประการ การสนทนาดังกล่าวมีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างแพร่หลาย เนื้อหาสาระสำคัญการสนทนาของ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีลักษณะเป็นการรับความต้องการของสมเด็จจสุน เซน มากกว่าการเจรจาต่อรองกัน วิเคราะห์แล้วส่งผลกระทบต่อราชอาณาจักรไทย ดังนี้

๑. ด้านเกียรติภูมิของประเทศ กล่าวคือ ทั้งถ้อยคำและเนื้อหาการสนทนาของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ปราศจากภาวะผู้นำและประสบการณ์ทางการเมือง ส่งผลต่อศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของประเทศ ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีเอกราชและไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใครด้วยประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นมาอันยาวนานโดยได้รับการวิพากษ์วิจารณ์และปรากฏต่อสาธารณชนอย่างแพร่หลาย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น สถาบัน ISEAS (Institute of Southeast Asian Studies) ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

๒. ด้านผลประโยชน์ของชาติ กล่าวคือ การดำรงคงอยู่ของชาติ เอกราช บูรณภาพ อธิปไตย ความเข้มแข็งและมีเกียรติในประชาคมระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญ ถ้อยคำการสนทนาของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีลักษณะเป็นการอ่อนน้อม ขอความเห็นใจจากสมเด็จจสุน เช่น เช่น ถ้อยคำที่ว่า “ให้ท่านสุน เช่น เห็นใจหลานหน่อย เพราะว่าตอนนี้คนในประเทศไทยเขาไล่เราไปเป็นนายก ๆ ที่เขมรหมดแล้ว จริง ๆ แล้ว ถ้าท่านอยากได้อะไรก็ให้ท่านบอกมาได้เลยคะ เดี่ยวจะจัดการให้” เป็นต้น พฤติการณ์เช่นนี้บ่งบอกถึงความอ่อนแอโดยยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของชาติ ขาดความรอบคอบระมัดระวังตามภาววิสัยที่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต้องมีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๓. ด้านศักดิ์ศรีของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กล่าวคือ การมีเกียรติยศและเกียรติศักดิ์ของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยก่อนเข้ารับหน้าที่ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๑ วรรคหนึ่ง แต่ถ้อยคำการสนทนาของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เช่น ถ้อยคำที่ว่า “จะโพสต์หรืออย่างไรก็ได้ให้ท่านสุน เช่น แนะนำก็ได้ เหมือนกับว่าต้องเป็นการตกลงร่วมกันเพราะตอนนี้อิงกำลังโดนหนักมากเลย” เป็นต้น พฤติการณ์เช่นนี้บ่งบอกถึงการลดและด้อยศักดิ์ศรีของตนเองที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่ได้รับการโปรดเกล้า ๆ แต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ ถ้อยคำที่ว่า “ไม่อยากให้ Uncle ไปฟังคนที่ เป็นฝั่งตรงกันข้ามกับเรา เพราะว่า พอไปฟังฝั่งตรงกันข้ามอย่างพวกแม่ทัพภาคที่ ๒ เป็นคนของฝั่งตรงข้ามหมดเลย” ถือเป็นพฤติกรรมที่ขาดวุฒิภาวะ ขาดคุณธรรม ขาดความรับผิดชอบและขาดจรรยาบรรณของการเป็นข้าราชการการเมืองที่ดีที่นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ต้องยึดถือปฏิบัติเนื่องจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง โดยแม่ทัพภาคที่ ๒ มีฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาและมีหน้าที่สำคัญในการป้องกันประเทศตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๔. ด้านความมั่นคงของรัฐและรักษาความลับของทางราชการและระเบียบแบบแผนของราชการ กล่าวคือ ความมั่นคงของรัฐประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและด้านพลังงาน และสิ่งแวดล้อม พฤติการณ์ที่นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รับทราบข้อเสนอของกองบัญชาการกองทัพไทยที่ให้นำข้อเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยด่วนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมากตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับข้อเสนอดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่มีอำนาจสั่งการตามกฎหมายและตามแนวคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ นอกจากนั้น ยังนำความลับของทางราชการที่เป็นข้อเสนอของกองบัญชาการกองทัพไทยเกี่ยวกับมาตรการปฏิบัติในพื้นที่ เช่น การปิดด่าน การตัดกระแสไฟฟ้าและการระงับสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มาเป็นประเด็นสนทนากับสมเด็จจุน เช่น ด้วย รวมถึงการสนทนากับสมเด็จจุน เช่น ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘ ไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเหตุสุดวิสัยที่จะกระทำได้

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม โดยกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน พฤติการณ์ของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ดังกล่าว ถือว่าไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรีซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๖ ที่กำหนดว่า “ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน” ข้อ ๗ ที่กำหนดว่า “ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน” ข้อ ๘ ที่กำหนดว่า “ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป ข้อ ๒๕ ที่กำหนดว่า “รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ” และประกอบหมวด ๔ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า “การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะ

ร้ายแรง” และการฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป
ข้อ ๒๕ มีลักษณะร้ายแรงตามหมวด ๔ ข้อ ๒๗ วรรคสอง อีกด้วย จึงมีลักษณะต้องห้ามตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ
มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี
คือ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘ เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗
วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้นำมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี
ที่พ้นจากตำแหน่งต่อไป

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ